

«SLOVENEČ» velja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej .. K 84—
za pol leta .. .. K 42—
za četrt leta .. .. K 21—
za en mesec .. .. K 7—
za inšermstvo celoletno K 85—
Sobotna izdaja:
za celo leto .. .. K 15—
za inšermstvo .. .. K 20—

SLOVENEČ

Inserati:
Enostolpna pettivrsta (59 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat .. .. po K 1-20
uredni razgledi .. po K 1-80
Pri naročilu nad 10 objav
popust.
Najmanjši oglas 59/9 mm K 4—
Poslano:
Enostolpna pettivrsta K 3—
Izhaja vsak dan izvenredni po-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Hokoplat se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 8. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 850 na naročnino in št. 349 za oglaš.
avstr. in češko 24.797, ogr. 28.511, bosn.-herc. 7563.

Renner — zunanji minister.

Nemško-avstrijska narodna skupščina je sklenila z vsemi glasovi, imenovati Karl Rennerja za ministra zunanjih zadev. Ta dogodek nam daje povod, da spregovorimo nekaj misli o tej ljudovladi, ki je bila nekoč središče in vodilna dežela monarhije. Z naglostjo in korenitostjo, ki je za opazovalca skoraj presenetljiva, je vodilna soc. demokratična stranka na Dunaju ubila in uničila tradicije in zastarele naprave umrlega cesarstva. Karl Renner, ki je stal na čelu republikanske zakonodaje, je izdelal v par mesecih demokratično ustavo, strmoglavil preostanke absolutističnega državnega duha in reorganiziral celo vrsto ustanov avstrijskega značaja. Potom konstituante, ki je bila voljena v najnevarnejših dneh prevrata kljub težkemu zunanjemu položaju, je dovršil veliko preobrazovalno delo.

Ce izvzamemo zagrizene in omejene Nemce na Koroškem in Štajerskem, moramo priznati, da se je tudi značaj javne ustave in način vladanja v ljudovladi spremenil. Prejšnje metode politične cenzure, ki so dušile svobodo tiska in teptale državljanske svoboščine, so izginile. Prosdružnost, ki vlada na Dunaju, je vidna na mah motrilcu javnega življenja ljudovlade. Boljševiška stranka, ki izdaja svoje dnevnik in celo revijo, je najnevarnejši in najbolj trdovratni sovražnik vladajočih socialistov. Kljub tej opasnosti se izogiba republikanska vlada vojaškega in policijskega nasilja in dokazuje s tem, da ji je dalo politično življenje stare monarhije precej državniškega izkustva. Renner in Bauer vesta dobro, kaj pomenijo represalije v političnem življenju. Zatanje in policijsko preganjanje socialnega pokreta mu zamore dati — kakor kaže zgodovinsko izkustvo — le še več moči in nepotreben mučeniški sijaj. Najnedolžnejše in najpilitkeše gibanje postane s takimi načini pomembno. Ker se ljudje vedno, posebno pa v teh časih postavljajo radi na stran zatiranec, zadobi struja z lahkoto popularnost in postane s tem še le resničen in nevaren sovražnik. Policijsko preganjanje bi bilo komunističnim voditeljem zelo pogodu in ga skušajo zato na različne načine izzvati. Renner pa je miren in moder dovolj, da se ne da zvoditi na to skrajno lahkomišelnost in nevarno pot. S tem je odbila agitatoričnemu in propagandističnemu delu komunistov vsa ostrina in jim je uničena vsa privlačnost.

Socialni demokratje gredo v svoji tak-
tiki tako daleč, da dajejo komunistom svoje

dvorane in javna poslopja na razpolago za
ljudska zborovanja. To se je vršilo in se
vrši celo po krvavem revolucionarnem na-
stopu komunistov. Boljševiki so v veliki
zadregi v svojem boju, ker jim je nemogoče
kazati na »tirane« in krivične zatiralce.
Omejeni so na strog stvarni in izključno
idejni boj, ki je silno težak, malo prepri-
čevalen in brez nevarnosti.

Iz te taktike se zrcali velika politična
razumnost in popolno poznanje našega
časa. Kdor pozna razpoloženje razdraže-
nega, vsled vojne skrajno nezadovoljnega
ljudstva, ve, da je policijsko nasilje na moč
nespametno in kratkovidno politično sred-
stvo.

Ce bi bila J. D. S. na Dunaju, bi pri-
povedovala seveda, da so Renner, Bauer
in Fric Adler »slabiči na državnem krmilu,
katerih delovanje na celi črti izpodkopava
državno avtoriteto.« Le ljudje, ki so izgu-
bili stik z ljudstvom in nimajo prav nobe-
nega upogleda v trpljenje, ki je šlo s sve-
tovno vojno preko Evrope, morejo verovati
v politično odresilnost policijskega sistema.

Socialno čuteči ljudje morajo politične
metode stare Avstrije odkloniti in jih po-
vsod in brez prestanka pobijati.

Jože Stabej:

Naši Orli.

Njih okrožni tabor v Celju 27. t. m.

»Mlaj, kakor ga še ni postavila čvrsta
slovenska roka, — svet, kakor ga še ni
rodila nobena pomlad na slovenskih tleh —
zdrav!« Tako sta brzojavila 2. 5. 1908 dr.
Krek in dr. Korošec z Dunaja prvom orlov-
skim telovadcem v Ljubljano. In pri orlov-
ski prireditvi v Celju so mi bile venomer
te besede v mislih. Saj pri tako sijajnem
nastopu tudi nisem mogel drugače; ko pa
je bil ves tabor samo izraz krepke in zdra-
ve moči naših fantov in deklet ter zdrave
in nepokvarjene sile v njih.

Ne vem, če je že minil čas, ko se je
smatralo Orlovstvo za dnevno bagatelo in
za podrepnika gotove stranke. Pustili so me
živeti v svesti, da iz tega itak ne more
narasti nič večjega, ali sploh kaj pomemb-
nejšega. Res, da v prvem povojnem času ni
bilo kaj posebnega opaziti in da je bil vpliv
orlovstva na splošnost docela malenkosten,
— če že ne — kakor hočejo drugi — ni-
čeven. — Razumljivo, da se ni mogel po-
staviti takoj v enako vrsto s Sokolstvom,
ki ima že na Slovenskem prvo svoje dru-
štvo od leta 1863, Orel pa šele od l. 1908.

Po kratkih letih dela pa se je preokre-
nila stvar v pozitivno smer in ravno zadnji
čas pred svetovno vojno se je pričel Orel

dvigati. Že n. pr. samo suho dejstvo, da
je imel slovenski Sokol l. 1913 članov 6613
in vpisanih telovadcev 1761, Orel pa isto
leto 5228 članov in 2696 telovadcev nam
znači napredek orlovske misli. Pa Sokol že
dela v presledkih od leta 1863 sem. Raz-
mah Orlovstva je bil vedno večji, za Slo-
venci so ga prevzeli takoj Čehi in ideja se
je širila med ljudstvom, ki jo je pozdrav-
ljalo povsod. Je pa Orel tudi najbolj sveža
in čila organizacija, ki pri delu ne more za-
stareti in pri pravem vodstvu tudi ne kre-
niti na napačno pota. Sokolstvo je imelo
izpočetka maloda v vsem isto smer, dokler
se je še držalo Tyršovega načela: »Sokol-
stvo je nad strankami in služi vsemu na-
rodu.« Ko pa je zgrešilo in ovrglo ta pro-
gram, nadomestilo vero s svobodomisel-
stvom, se vdinjalo slepo eni ali večim
strankam, torej samo majhnemu delu nara-
da in pričelo s protikrščanskim delova-
njem, je izgubilo svoj poklic in prešlo na
krive ceste, ki še koraka po njih danes,
kakor moramo tudi pribiti, da je še vedno
mnogo Sokolov dobrih in poštenih. Ti pa
morajo odpasti od prvih, ko izprevidijo po-
polnoma, kje je oficijelno Sokolstvo.

Mišljenje glede na Orlovstvo pa doživ-
lja danes preobrat in sicer tako, kakor je
moral nujno slediti. Iz omlačevanja in
zabavljanja raste zanj zanimanje, orlovska
načela pridobivajo novi krog pristavev.
Predsodki proti njemu se podirajo, Orel je
prerastel svoj krst. V znamenju boja za svoj
oj in resničnost krščansko-družabnih
nabav!

Ko prihajam tu na nekoliko natančnejše
poročilo o nedeljskem okrožnem taboru v
Celju, povem takoj izpočetka nepristran-
sko mnenje vseh udeležencev, da se je ob-
nesel prav dobro, tako kakor se ni prič-
kovalo. Omenim še netočnosti pri izvajanju
prostim vaj, ki pa jih pripisujem na rovaš
godbi, ki ni znala dajati takta in je tako
pravilno telovadbo malo da ne onemogo-
čila. Tehnična neizurjenost se je opazila le
pri par posameznikih, dočim so pri orodni
telovadbi dokazali vsi takšno višino in iz-
urjenost, kakor si je ni mislil nihče.

Iz Ljubljane je odpeljal zjutraj ob 5.
posebni vlak in dospel v Celje z nad tisoč
potniki. Nekateri vozovi so bili okrašeni z
zelenjem, venci in zastavami. Iz Maribora
in drugih krajev Štajerske se je pripeljalo
in prišlo mnogo udeležencev. Goste s Kranj-
skega so dočakali na kolodvoru z godbo in
občinstvo jih je iskreno pozdravilo.

Potem se je uredil sprevod, ki je odšel
k sv. maši v mestno župnijsko cerkev. Na
čelu je jezdilo deset Orlov, nato je sledila
godba, predsedstvo Orlovske Zveze, deset
zastavonoš z zastavami. Na to so se vrstili

Orli v kroju, 284 po številu, 172 Orlic in
nekaj naraščaja, za tem obilo narodnih
noš in Orlov v navadni obleki. V sprevodu
je korakal tudi Orel-poverjenik dr. Karel
Verstovšek. Utis, ki ga je imel človek pri
pogledu na dolge vrste v sprevodu je bil
lep in razveseljiv. Po vseh ulicah ob stra-
neh je bilo polno občinstva, državna po-
licija je skrbela za vzoren red.

Tiho sv. mašo v cerkvi je odslužil
državni poslanec dr. J. Hohnjec. V cerkev
so odšli: Orlice, naraščaj in drugi verniki,
dočim so ostali Orli pred cerkvijo. Na koru
je lepo pospel mešan pevski zbor.

Po sv. maši so odkorakali vsi udele-
ženci na Dečkov trg pred Narodni dom,
kjer se je vršil javni tabor. Taboru je pred-
sedoval in ga otvoril dr. Ogrizek iz Celja,
ki je izpregovoril pozdravne besede in iz-
ražal vzradoščenje celjskih Slovencev nad
to prvo javno slovensko prireditvijo v Cel-
lju. Krivičnost in nekdanja oholost celj-
skega nemškutarstva je poražena. Poudar-
jal je pomen orlovske organizacije in njena
načela. Na to je dobil besedo poverjenik
dr. Karel Verstovšek, ki je v dolgem načel-
nem govoru podal krasno vse ono, kar ho-
čejo Orli in krščansko ljudstvo sploh. Spo-
četka pa je izrazil začudenje nad tem, da
ni prišel pozdravit slovenske mladine mest-
ni gerent, ko je prva, ki prvič svobodno
manifestira v slovenskem Celju. Za dr. Ver-
stovškom so še govorili dr. Hohnjec, ki je
prinesel na tabor pozdrave dr. Korošca in
Jugoslovanskega kluba, Hrvat Donadini, I.
podpredsednik Orlovske Zveze br. Jože
Pirc in br. Krepek. S himnama »Hej Slo-
vanci!« in »Lepa naša domovina« je bil tabor
zaključen.

Sprevod, ki se je uredil po zborovanju,
je krenil v istem redu kakor prej na telo-
vadišče, ki je bilo pripravljeno na obšir-
nem vrtnem prostoru mestne dekliske šole,
kjer se je vršila skušnja telovadcev za po-
poldanski javni nastop. Drugi udeleženci
pa so se razšli po mestu in nekateri so se
»okorajžili« na Stari grad.

Popoldne ob 2. je bilo na telovadišču
že polno občinstva. Prišli so gostje. Med
njimi jugoslovanski finančni minister dr.
Momičilo Ninčič, ki se je pripeljal iz Ljub-
ljane, poverjenik dr. K. Verstovšek, mestni
vojaški zapovednik, celjski okrajni glavar
dr. Žužek, poslanec dr. Hohnjec in še nekaj
drugih.

Nastop telovadcev je bil lep in gotov.
Nastopili so: naraščaj s prostimi vajami,
Orli in Orlice s prostimi vajami, Orli z va-
jami s palicami, Orlice z vajami s šerpami
in Orli na orodju, končno vsi skupno v
alegorični skupini na peterih bradljah. Gle-
dalci so bili z vsemi izvajanji jako zado-

LISTEK.

Še nekaj o slovenski abecedi po Brailu.

(Gospodični učiteljci Franci Bezljavi v od-
govor na njen članek v »Slovenču« z dne
20. julija 1919.)

Vaš članek »O slovenski abecedi za
slepce po Brailu«, ki je izšel v zadnji nedel-
ski številki »Slovenca«, mi daje povod, da se
dodatno k različnim razpravam o slepstvu,
ki sem jih svoj čas podala javnosti, oglašim
še enkrat.

Pisava za slepce, iznajdba slepega Fran-
coza Louis Braillea, 16letnega gojenca za-
voda za slepe v Parizu, ima za osnovo sku-
pino šestih pik, ki so razvrščene v dveh na-
vpičnih vrstah po tri, ali pa v treh vodorav-
nih vrstah po dve piki. Ako te pike označimo
s številkami, tedaj je na levi strani prva,
druga in tretja pika, na desni pa četrta, peta
in šesta pika. Vodoravne vrste imajo potem

1., 4. piko	• •
2., 5. "	• •
3., 6. "	• •

Temeljni obrazec.

Znamenja za posamezne glasnike je dobil
Braille tako, da je te pike razvrstil na razli-
čen način po 1, 2, 3, 4, 5 ali celo 6 na eno,
zjziroma dve ali tri vodoravne vrstice nave-

denega obrazca, ki nam predstavlja v pro-
storu eno Braillovo celico ali en stolpič.

Na podstavi tega obrazca sloni krog 60
različnih originalnih znamenj, ki so bila v
francoskem jeziku potrebna za abecedo in še
posebej za naglašene glasnike, katerih ima
francoščina posebno veliko ter razna druga
znamenja, kakor so n. pr. ločila in znamenje
za število.

Pisava po Braillevem sistemu se je vsled
enostavnosti principa tako ukoreninila, da
tvori sedaj podstavo pisavi slepcev vseh kul-
turnih narodov. Brailleva iznajdba je prema-
gala vse kritike in se obnesla tako splošno,
da je postala univerzalna.

Razvoj in prireditve pisave za slepce sta
pri vseh drugih jezikih pokazala jasno po-
trebo, da je najboljša, če se je dotična pisava
kar najtesneje prilagodila francoskemu se-
stavu, ne pa se oddaljila od njega. Kar je
skupnih črk in znamenj, je vse in povsod
enakomerno ohranjeno (22 znamenj). Edino
izjemo tvori ruski »Ж« (ž). Kar je različ-
nega, uporabljajo drugi narodi za posebnosti
svojeje jezika po svoje, zlasti da izrazijo ne-
katere glasovne skupine. V zaznamovanju
glasovnih skupin tiči že početek slepskega
tesnopisa za posamezne jezike.

Pri tem se sklicujem na pregledno tabelo
z različnimi abecedami po Brailu v enciklo-
pedični ročni knjigi o slepstvu, ki jo je spi-
sal Aleksander Meil.

V 22 predalih so označena skupna zna-
menja, ki jih imajo za iste glasove Francozi,
Angleži, Amerikanci, Čehi, Hrvati, Poljaki,

Nemci, Danci, Ogrji in Italijani, Rusi se od
ostalih naštetih slovanskih narodov ločijo v
imenovani razdelitvi v tem, da uporabljajo za
francoski znak »j« svoj »Ж« (ž), kar je fonet-
ično sorodno.

Edino skoro, na kar se ta tabela še ni
ozirala, je to, da so Hrvati zamenjali med-
sebojna znaka za »z« in »ž«. To so nam po-
ročali letos. Odslej imajo Hrvatje za »z« in
»ž« ista znamenja kakor mi Slovenci. Glede
rabe novih znamenj se bodo lahko pridružili
Hrvatom tudi Srbi.

Nadaljni predali tabele kažejo, da vsi
naštetni narodi v svoji pisavi po Braillevem
originalnem sestavu uporabljajo za črke,
ki imajo naglaske, ali streščico,
ali kljukico (cédille) ali kak drug
podoben privesek, vedno in povsod
le po eno Braillovo celico ali en stolpič, ni-
kdar pa ne dveh.

Vzrok iskati je naravno v tem, da je
simultanni vtisek, ki ga mora dobiti slepec
pri obtipavanju enega znamenja, tem sla-
bejši, čim obširnejši je prostor, ki ga zavzema
dotično znamenje. Čm manjše in ožje je zna-
menje, tem zanesljivejši je psihološki učinek.

V onem delu tabele, ki kaže razločke
slepske pisave pri posameznih narodih, najti
je zopet nekaj skupnega. Rusi, Hrvatje in
Čehi uporabljajo za črko »s« isto znamenje,
kakor se je uveljavilo za slovenski »š«.

Čuditi se Vam moram, da ste v svojem
članku v »Slovenču« od dne 20. julija 1919
proti temu »š« nastopili tako ostro in neuto-
meljeno. Če je ta znak primeren in dober,

da ga rabijo Čehi, Hrvati in Rusi, bi nikakor
ne kazalo ga odstraniti in ga nadomestiti z
novotarijo samo radi tega, ker ga rabijo za
svoj »sch« tudi Nemci. Vaše stališče
vzbuja vtis, da Vam niti znano ni
bilo, da smo si s Čehi, Hrvati in
Rusi v uporabi znaka »š« edini.

Vaš predlog za izpremembo tega znaka
nasprotuje vsem Braillevim principom in se
mi zdi stvarno popolnoma nepotreben.

Čehi, Hrvatje, Rusi in z njimi tudi mi
uporabljamo za označenje črke »š« oni znak,
ki ga imajo Francozi za »u« s streščico (ac-
cent circonflex) »û« in ga mi vsi štirje narodi
ne moremo rabiti za take namen.

Prav ista stvar je s črko »ž«, ki ste jo,
gospodičarje, zavrgli, češ, da je edino nem-
škega izvora. To ni res.

Ta znak je francoski e s krativcem (ac-
cent grave), »è«, angleška kratica »the«, ita-
ljanski »e«, češki »ž«, nekaj časa tudi, ka-
kor sem že omenila, hrvaški »ž«, poljski »z«,
in če hočete ogrski »zs«.

Kdor tega ne verjame, naj si ogleda Mel-
lovo enciklopedijo. Kar je za Čeha in Hrvatje
prav in dobro, naj bo tudi za nas, in prav po-
seben nepotreben in nespametno bi bilo od-
pravljati to, kar so uvedli v svoji že obstoječi
pisavi Hrvatje in kar se je uvedlo tudi pri
nas. Znak za »ž«

• •
• •
• •
2., 3., 4. in 6. pika

voljni, posebno pa so jim ugaljale nekatere proste vaje Orlov in Orlic, ki so se dobro izkazale, telovadba na orodju, predvsem pa zaključna skupina.

Širše seje Orlovskve Zveze, ki se je vršila po telovadbi, se je udeležilo mnogo bratov in sester. Razpoloženje, ki je vladalo pri njej, je bilo več kot navadno in dalo izraza krepki Orlovski misli. Določilo se je več važnih sklepov za celotno organizacijo, ki so pa sporočena na drugem mestu. Nepopisno je bilo veselje ob sklepu, da se bo vršil 1. 1920. Slovanski Orlovski zlet v Mariboru.

Prosta zabava, ki se je razvila potem na telovadišču, je bila preprosta in dostojna. Obojale bi pa najhujše sleherni prestopki dostojnosti br. Orlov in vsakogar. Mislimo, da se tega ni zgodilo, kar nam mora biti v veselje in radost. Bilo pa je malo časa za zabavo, ker ob 7. smo odkorakali skupno na kolodvor in se odpeljali zopet s posebnim vlakom v Ljubljano, ostali pa so se razšli ali odpeljali vsak na svoj kraj — v srcih s polno zavestjo: Naš Orel se dviga.

Slovenski frančiškani škofu Mahničju.

Frančiškanski provincijalni kapitelj je v svoji seji dne 24. julija t. l. sklenil, da se pošlje presv. škofu dr. Mahničju, ki živi v prebivalstvu na Laškem, udanostna izjava, ki se glasi:

Presvetli gospod!

Gregorij naš! »Ljubil si pravico in sočustvo krivico...«, zato bivaš v prebivalstvu. Bivaš, toda če Bog hoče, se povrneš; kajti Tvojemu trojednemu narodu, ki časti v Tebi svojega prvobornika v verskem in narodnem oziru, si prepotreben, zlasti v sedanjem času.

Presvetli vladika! Ko je kruti Herod sv. Petra, prvaka apostolov, vrgel v ječo, je cerkev brez prebivanja molila za njegovo rešitev. In dobri Bog je poslal angela iz nebes, ki je Petra rešil in ga vrnil žalostjo in proseči cerkvi.

Preljubljeni višji Pastir!

Vedi, in bodi Ti kapljica medu v kupo grenke mire, da Tvoje rodno ljudstvo, ki Te ljubi in grli in Tvoje ime z velikim spoštovanjem izgovarja, da to ljudstvo z nami vred prosi za Te, da bi Te ljubi Bog čimprej rešil prebivalstva in Te vrnil Tvoji osirotelemu čredi in nam!

Slede podpis.

Liga X.

Namesto luči — požar.

Sporedno s prevratom, ki je s hitrico sledil vojni katastrofi, se pojavlja povsod kakor po načrtu hlepenje po šolski reformi. V Nemčiji so svobodomiselniki krogi nastopili z zahtevo, da hočejo takozvano enotnostno šolo, to pa zaradi tega, ker bi z njo najlažje in kar z enim udarcem ter brez posebnega boja odstranili versko šolo in z njo krščanski nauk iz vseh šol. Znani minister Adolf Hoffmann je s kratko absolutistično odločbo izrekel smrtno obsodbo nad versko šolo; toda katoličani so se uprli taki »demokratski« vladni ter s svojimi škofi odločno ugovarjali, da bi se mladina celo potom šole silila v žrelo brezverstva. Poslanci »centra« so nastopili ter s svojim priznanim vplivom doslegli, da se je vendar še ohranila možnost verskve šole, da se ostane krščanski nauk kot reden učni predmet.

obsega en sam stolpec in vsakdo mi bo pritril, če pravim, da bo ta znak ostal in da skoro gotovo ne pride nikdar do veljave od Vas predlagani znak, ki zavzema popolnoma brez vsake potrebe zopet dva stolpca ter krši Braillev princip.

Svoj predlog stavite iz stališča, da Nemci uporabljajo isti znak za svoj ostri »ß« ali »ss«. Ne glede na to, da nemški »ß« nima prav nikakega stika s slovenskim »ž« in da ga je v slovenskih besedah nemogoče zamenjavati z »ž«, bi morali Čehi, Hrvati, Rusi in Poljaki odpraviti ali izbrisati, kar po več znakov samo zaradi tega, ker jih v drugačne in svoje namene uporablja tudi Nemci. Čehi bi se morali odreči devetim znakom, če vštujemo v tabeli v predalih za Nemce tudi nemški »ss« ali »ß«. (Ta znak je v tabeli izpuščen.)

Frančoski i s strešico »i« je angleški »sh«, češki »č«, hrvatski »ć«, slovenski »č« ter madjarski »cs«, obenem pa nemški »ef«.

Zakaj bi kazalo ta znak nadomestiti z znakom dveh stolpcev, mi je neumljivo, in jaz nikakor ne morem najti resnega razloga v tem, da ga slučajno rabijo Nemci kot svoj »ei«.

Če bi morda kdo oporekal, da znaki za »ss« in »z« na eni ter »ž« in »ž« na drugi strani v začetku delajo čitateljem težkoče zaradi svoje simetrične oblike:

• • • • •
• • • • •
• • • • •

2., 3. in 4. pika 1., 3., 5. in 6. pika
s z

Na Bavarskem je ministrstvo za pouk izdalo 25. jan. t. l. podobno kulturobojno odredbo. Takoj drugi dan je protestiral celokupni episkop, in sicer iz pravnih, npravnstvenih, socialnih in vzgojnih razlogov. Nadškof monakovski Faulhaber je v posebnem škofij-skem listu poudarjal, da je odredba ministrstva, ki odpravlja verski nauk iz šol, pred Bogom težja, nego morilni ukaz trinoga Heroda. Staršem piše nadškof Faulhaber med drugim tako-le:

»V vesti ste, krščanski starši, slejkoprej zavezani, navajati svoje otroke, da obiskujejo krščanski nauk, pravtako, da hodijo k službi božji in prejemajo sv. zakramente. Še nikdar v življenju naše ljudstvo ni tako nujno potrebovalo Zveličarja sveta in socialnih moči svete vere kot danes. Še nikdar ni bilo verstvo z vsemi zveličavnimi in krepielmi viri tako nujna državna potreba kot danes. Še nikdar ni bil krščanski nauk za naraščaj tako nujno »obligatni predmet« kot danes...«

Protestne besede so imele očividne učinke. Povsod po deželi je nastopilo katoliško ljudstvo zoper ministrsko odredbo in zavarovalo svoje otroke pred tiranstvom brezvestnih močnjakov.

Pred par tedni se je pojavila tudi na obzorju naše nove domovine neka reforma za preustroj srednjih šol s »krotkim« priveskom, da se s četrtim razredom na srednjih šolah ukine krščanski nauk! Ne vemo, ali se naša javnost ne zaveda dalekosežnosti tega predloga, ki je izšel od ministrske mize beogradske, ali pa se sodi, da tega usodnega koraka ne mislijo zaresno izvršiti! Zadnji in skrajni čas je, da povzdignemo vsi kot en mož — na shodih, po družtvih in družbah — svoje glasove, da enodušno protestiramo proti začetu razkristjanjevanju naše srednje šole, iz katere bodo izšli naši bodoči voditelji. Protestiramo, da bi se na tak način teptala verska zavest in najdražje svetlinje našega ljudstva. Naš narod zahteva, da se mu sinovi in hčere vzgajajo tudi v višjih razredih srednje šole slejkoprej na temelju učnega načrta, ki bo obsegal kot glavni učni in vzgojevalni predmet krščanski nauk.

Framasonstvu, ki tiči brez dvoma kot prva gonilna sila v tem nepedagoškem, furti-maškem in nedemokratskem predlogu za odpravo krščanskega nauka na višjih srednjih šolah, se za tako prosveto lepo zahvaljujemo. Ali je to tista luč, ki smo jo pričakovali iz Beograda?

Komur velja ta beseda ogorčenja, naj se zaveda, da je podoben dečaku, ki se igra z žveplenko ob robu s smodnikom napolnjenega soda! Odraščajoči srednješolski mladinci, ki uprav v teh letih potrebuje izdatne moralne opore in zanesljivega vodstva — jemati priliko za versko poglobitev in jo pustiti brez orientacije in brez duhovnega orožja za nevarnosti bodočega življenja, se pravi toliko, kot prepustiti ladjo viharim vetrovom in pogubonosnim valovom brez krmarja in brez jadra.

Vprašamo dalje krmarje naše mlade države: Ali mislite, da s tem utrijete temelje državni stavbi, če ji jemljete najvarnejšo oporo, versko in npravnstveno izobrazbo in s tem zanesljivo zagotovilo zvestobe in vdanosti bodočih vodilnih činiteljev v državi? Ali mislite, da delate trdno vez med podaniki troimenskega naroda, če bi hoteli šariti z odloki, ki pomenijo hudo razžaljenje naših verskih čuvstev in verskega prepričanja? Ali mislite, da se strinja z demokratičnimi načeli, s katerimi se je napravilo toliko ugodnega razpoloženja med ljudstvom ob tvorbi nove države, če se kar preko predstavnikov, ki

niti voljeni niso bili, hoče uveljaviti žaljiva in razburljiva kulturnobojna naredba?

Kdo pa naj odločilno posega v to tako v srce naroda posegajočo zadevo? Kdo ima prvo in naravno pravico do odgoje in izoblike? Jasno, da starši. Kakor se trta opira na kolček, tako se naslanja otrok na starše: V otroku ljubijo starši sami sebe, in ta ljubezen jih krepi, da so zmožni doprinesiti za otroka najhujše žrtve. Po drugi strani je pa otrok popolnoma navezan na roditelje ter jim docela zaupa. Starši so torej že po naravi in po naravnem zakonu, ki ga je Stvarnik zapisal v njih srca, obvezani, da skrbijo za vzgojo otrok.

Posledica te dolžnosti je pravica do vzgoje, ki je ne more in ne sme staršem nikdo iztrgati. Kajpada smejo roditelji del te pravice prepustiti tudi drugim, kajti sami večinoma niso v stanu izpolnjevati in izvrševati vzgojnega poklica v taki meri in na tak način, da bi bila otrokom bodočnost zavarovana. V ta namen je ustanovljena šola, ob zibelki šole pa stoji Cerkev. Šola je in ostane pomožna ustanova družini, ker mora vzgojo tako oskrbovati, da vedno in povsod vpoštevajo voljo roditeljev. Ako šola ne ustreza upravičenim in nujnim zahtevam staršev, ako zanemarija verstveno in npravnstveno vzgojevanje, ki brez nje pošteno življenje ne more obstati, ki je torej nujen postulat vsake šole, so roditelji ne le upravičeni, marveč v vesti primorani, da se upro z vsemi dovoljenimi sredstvi in odločni dobi mladostnega razvoja!

Najrevnejši oče, najubožnejša mati rada prestajata lakoto in pomanjkanje, da, tudi smrt, samo da zagotovita otroku življenje in srečno bodočnost. Ta otrok je v prvi vrsti član domače družine, ki skrbi zanj v mladostnih letih; ko pa nekoliko odraste, mora to skrb prevzeti poleg Cerkev deloma seveda tudi država, zlasti ako se vzgojuje v srednjih šolah. Kako bo pa ta šola nadomeščala verstveno in npravnstveno skrb rodni staršev, ako hoče verstveni pouk izluščiti iz učnega in vzgojnega reda, in sicer v najbolj kritični in odločni dobi mladostnega razvoja?

Oglasili smo se, upamo, da še pravčasno, da ne bo pozneje, ko bo hišo že vpepelil pogubonosni ogenj, treba obziralosti in popravljalosti, kar se utege z neprimljeno naglico — če rabimo najmilejši izraz — zagrešiti.

Končamo z vzklikom, ki ga je izustil P. Abel na dunajskem kat. shodu (1889): »Ustanovite šolo brez verstva, brez vere, pa boste vzgojili rod za verski nihilizem!«

Ententa Mažarom.

LDU Pariz, 26. julija. (DKU Brezžično.) Aliirane in asociirane vlade so objavile nastopno izjavo: Aliirane in asociirane vlade bi rade sklenile mir z mažarskim narodom in naredile konec položaju, ki onemogoča gospodarstveno obnovu srednje Evrope in ki dela oskrbi prebivalstva nepremagljive težkoče. Nemogoče je pričeti oskrbovalno delo, preden nima ogrska vlada, ki predstavlja narodno voljo in ki po črki in po duhu izpolnjuje obveznosti, sklenjene z aliiranimi in asociiranimi vladami. Vlada Bele Kuna ne odgovarja tem pogojem na noben način. Ako naj se odpravi blokada, prične gospodarstvena obnova in ako naj bo mir, mora biti mažarski narod zastopan po resnično reprezentirajoči vladi, ne pa po taki, čije avtoriteta temelji na strahu. Kakor se razume samo ob sebi, se bo naredilo konec zasedbi ogrskega ozemlja po tujih četah,

1917. zanimali za vprašanje, kako je ugotoviti črkopis za prireditelj slovenske knjižnice za slepce.

Meseca februarja 1918 je bil razglašen v slovenskih časopisih, tudi v »Slovenecu«, oklic na slovensko žensstvo, v katerem je bilo izrečeno splošno vabilo, da vsak, kdor se zanima za ustanovitev slovenske slepske knjižnice, pridi k predavanju in sodeluj pri pisanju knjig za knjižnico. Takrat ste, velečenjena gospodična, molčali iz meni neznanih razlogov, ki so Vaša stvar. Molčali ste, v svojem članku pa povdarjate, da ste na dotične težkoče zadeli tekmo svoje večletne prakse v Gradcu, iz česar bi bilo popolnoma pravilno sklepati, da so Vam bile težkoče meseca februarja 1918 gotovo že znane. Ne morem si misliti, da koncem meseca februarja 1918 niste čitali slovenskih časnikov ali da niste ničesar čuli, da se imajo pisati slovenske knjige za slepce. Da tedaj niste stopili v javnost s kakim predlogom, ko je veljalo samo delati in delati in da hočete sedaj v že storjeno delo, namreč v knjižnico, ki je v popolnem skladu s hrvatskimi in češkimi knjižnicami, spraviti nekaj novega in nepotrebnega, zdelo se bo vsakomur, da ste »prišli prepozno. Isti oči-tek bi vas zadel celo v tem slučaju, če bi bil Vaš predlog umesten in utemeljen.

Jaz mislim, da mi bodo one dame, ki so se v klub vsem političnim nevarnostim tako množično in radovaljno odzvale vabilu k ustanovitvi slovenske knjižnice za slepce, zlasti oslepele vojake, pritrile in ostale iz prepričanja pri sedaj veljavnih in dobro vpejanih znakih.

Minka Skabernetova.

ako bo poveljnik aliiranih čet preverjen o pravem izvrševanju pogojev za premirje.

Francosko časopisje o Mažarih.

LDU Lyon, 28. julija. (Brezžično.) — Francosko časopisje se obširno peča z ofenzivno mažarskih boljševikov proti Rumunom. »Journal« pravi, da ta pojav predstavlja nevarnost, ki jo je treba nenadoma in v kali udušiti. Že zopet groze Mažari, da razvnamejo vojno v osrednji Evropi. Končno bodo velesile vendarle morale uvideti, da trajen mir v Evropi ni mogoč, kokler obstoji žarišče boljševizma v Budimpešti, in da vsako nadaljnje zavlačevanje protinastopa resno grozi, da bo izzval najhujše nepravilike. Zavedajoč se teh nevarnosti, priznavajo tudi Jugoslovani neobhodno potrebo, ostati v prijateljski zvezi z Rumunijo. — »Petit Parizien« piše: Namen mažarskih boljševikov je, razbiti Rumunijo. O resnosti položaja si ni treba delati nobenih iluzij. Ali se bodo Rumuni, navezani samo na svojo lastno moč, mogli upirati mažarskemu navalu? Načrt budimpeštanske sovjetske vlade je jasen: uničiti rumunsko armado in podati roko Ljenuvovim udeležim gardam. Obenem si prizadevajo, izzvati na Hrvatskem nemire proti Srbom, v čimer se njihovo rovanje strinja s podpihovanjem nemških agentov v tej pokrajini. Premagani sovražnik izkuša najprej osamiti, potem pa ugonobiti enega izmed naših zaveznikov. Treba mu je na vsak način priskočiti na pomoč, zakaj francosko javno mnenje niti najmanj ne dvomi o tem, da mora v tako važni stvari veljati popolna vzajemnost med zavezniki. — »Echo de Paris« komentira mažarsko ofenzivo in pravi, da namerava Mažarska, čije zločinska častihlepnost je pomagala Vsenemcem izzvati svetovno vojno, nadaljevati to vojno, potem, ko je Nemčija že podlegla. Nastane vprašanje, ali se bodo zavezniki ozirali na to izzivanje. Želeli bi bilo, pravi pisec, da bi zavezniki končno spoznali v rastoči predrznosti Belo Kuna posledice svoje že predolgotrajne popustljivosti: prišla je ura, da se uporabi sila do skrajnosti, kakor se je svoj čas izrazil predsednik Wilson.

Dr. Renner zopet v Parizu.

LDU Lyon, 28. julija. (Brezžično.) V nedeljo jutraj sta se nemškoavstrijski državni kancelar dr. Renner in delegat Richard Schuller s posebnim vlakom vrnila iz Feldkircha v St. Germain. V njihovem spremstvu so bili tehnični in finančni svetniki Krast, Grüner in Wutte. Kancelar dr. Renner je takoj po prihodu v St. Germain vložil prošnjo za podaljšanje desetdnevnega roka, ki so ga zavezniki pri izročitvi drugega dela mirovne pogodbe dovolili Nemški Avstriji za predložitev odgovora.

LDU St. Germain, 27. julija. (DunkU.) Državni kancelar dr. Renner se je danes jutraj vrnil iz Feldkircha. Takoj nato je poročal zaupnikom političnih strank o kabinetski konferenci v Feldkirchu o ukrepih glavnega odbora in narodne skupščine. Nato je pozval k sebi v St. Germain delegirane uradnike in člane državnega urada za zunanje zadeve, sporočil jim spremembo v vodstvu tega urada in se v toplih besedah spominjal zaslug, katerih si je v težavnem položaju stekel za njegovo publiko dr. Bauer.

LDU Pariz, 27. julija. (DunkU.) Brezžično.) Po svojem povratku v St. Germain je poslal državni kancelar dr. Renner predsedniku mirovne konference prošnjo, da se podaljša desetdnevni rok za odgovor na načrt mirovne pogodbe.

Vrhovni zavezniki svet in Rusija.

LDU Lyon, 28. julija. (Brezžično.) Pri svojem posvetovanju o trgovinskih odnosih med Rusijo in drugimi državami se je vrhovni zavezniki svet dotaknil v soboto tudi vprašanja, da-li naj se še nadalje vzdržuje blokada Rusije ali ne. Zdi se, da je zastopnik Zedinjenih držav, White, po navodilih predsednika Wilsona stavil o tej stvari nekatere predloge. Po naziranju Amerikancev je blokado stanje neločljivo od vojnega stanja. Ker pa ententa z Rusijo ni v vojnem stanju, se mora tudi blokada odpraviti. Drugi člani konference sicer tej resnici niso ugovarjali, toda poudarjali so, da z Rusijo niso niti v mirovnem stanju in da v mednarodnem pravu ni nikakega podobnega primera, ako se že Amerika postavlja na pravno stališče. — Kakor izvaja »Journal des Debats«, je sklenil svet petorice, opozoriti predsednika Wilsona na neugodno politične posledice, ki bi jih imela odprava blokade; v tem primeru bi se namreč poboljšala prehrana boljševiške armade in boljševiških funkcionarjev na škodo protiboljševskih mas. Tako bi se nasprotovale prehranjevalni akciji, kakršno je zamislil Hoover in za kakršno se poteguje tudi ameriška vlada, namreč prehrani v korist celokupne Rusije.

LDU St. Germain, 27. julija. (DKU) V včerajšnji seji petorice je prijavil kakor

— **Kdo zamenja župnijo?** Svojo župnijo Labud pri Sp. Dravberku (nemško slovenska, poldrug tisoč duš, štiri-razredna šola), zasedeno od jugoslovanskih vojakov, bi rad zamenjal za drugo na Slovenskem župnik (Čeh), ki so ga v adventu pregnali nemški brambovci, Alojz Umlauf, fara, t. č. v Kloster Dominikank, Repčin p. Olomuc (Moravsko).

— **Kako se skrbi za obmejne Slovence.** Iz Maribora poročajo: V ljutomerskem okraju že dva meseca niso dobili tobaka iz Ljubljane. Med ljudstvom vlada zaradi tega nezadovoljnost. Zanimivo pa je, da je pred nekoliko meseci odvetnik dr. Gorišek, ki ni noben trafikant in tudi ne gostilničar, dobil dva voza tobaka, smodnik cigarete, nakazanih iz Ljubljane. Razdelil ga je med svoje pristaje in posojilnice, ki so članice celjske zveze.

— **Pismo ujetnika iz Marchtrenka na Zg. Avstrijskem.** Koroški kmečki sin piše 4. julija: Srežne pozdrave pošiljam iz našega žalostnega kraja, kjer sem že en mesec. Prej sem bil v Celovcu. (Tja so mu mogli od doma jesti nositi.) Gre mi tukaj holi slabo, ker trpimo dosti pomanjkanja in čakamo na našo rešilno uro. Mogoče Vi kaj veste, kdaj bomo zmenjeni? Če ne bo v kratkem, bo zelo slabo za nas, ker smo bolj revni kot vsak bežalec. Prej nisem mogel nič pisati, še le danes sem dobil karte (Rdečega krčja). Kakor se sliši, je sedaj v Jugoslaviji vsega dosti. Na veselo svidenje enkrat!

— **Čehoslovski poslanik Ant. Kalina** je na poti iz Belgrada v Prago posetil v soboto hrvaškega bana v Zagrebu. Poslaniku je čehoslovaška obec v Zagrebu priredila v Čški besedi svečan sprejem.

— **Jugoslovanski prostovoljci iz Murmana v Zagrebu.** V nedeljo so došli v Zagreb 2 častniki in 100 mož prve jugoslovanske prostovoljne divizije, ki se je do zadnjega časa borila skupno z zavezniškimi četami na Murmanskem obali proti boljševikom. Na Murmanskem obali je v zavezniških vrstah še en bataljon jugoslovanskih prostovoljcev.

— **Dogodki v Varaždinu.** Župan mesta Varaždina je izdal povodoma žalostnih dogodkov dne 23. t. m. v Varaždinu proglas na prebivalstvo, v katerem ga pozivlja, naj sodeluje z vsemi močmi pri vzpostavitvi miru in reda. Župan nastopa v svojem proglasu proti povzročiteljem krvavih izgrediv in poziva meščanstvo, naj izroči vsakega boljševika oblasti, da ga sodi po pravici in da naj obenem izkaže čast onim srbskim mučnikom in junakom, ki so padli v obrambi časti in ugleda države SHS ter v obrambi samega mesta Varaždina.

— **Pomanjkanje premoga.** Zagrebška plinarska je vsled pomanjkanja premoga ustavila dobavo plina podnevi, vsled česar so prizadele razne obrti, zlasti pa tiskarska. Posredovala je pri zagrebškem županu dr. Srkulju deputacija tiskarjev in izdajateljev časopisov, kateri pa je župan izjavil, da ne more ugoditi njihovim prošnjam, ker ima plinarska premoaga samo še do srede. Nadalje je izjavil, da je v Mariboru 200 vagonov blaga za Hrvaško in da odgovarja ravnateljstvo južne železnice na vse urgence, da ne more transportirati blaga dalje, ker nima dovolj premoga. Kako je to blago, ne ve, sta pa med omenjenimi vagoni tudi dva vagona premoga za zagrebško plinarsko. Južna železnica bi gotovo zmogla toliko premoga, da bi vsaj ta dva vagona poslala v Zagreb.

— **Lastnikom avtomobilov in motornih koles.** Opozarjajo se vsi lastniki avtomobilov in motornih koles na naredbo celokupne deželne vlade za Slovenijo z dne 16. aprila 1919, štev. 446 (Uradni list LXXVI). Po mestu in deželi se je mnogo mot vozil brez predpisane nove evidenčne številke. — Varnostni organi imajo ukaz, počenši s 1. avgustom 1919 nastopati najstrožje v smislu gori navedene naredbe.

— **Zaključni izkaz zbirke za koroške begunce** z dne 10. maja 1919. Osrednji zavarovalni oddelček Ljubljane: Zbirka uradništva K 720; zbirka uradnika g. Adlerja K 2204; zbirka uradnika g. Mušiča K 76; zbirka uradnice gdč. Cotman K 54820; zbirka uradnice gdč. Rozman K 108; zbirka uradnice gdč. Šibenik K 70; Podružnica Maribor (Predstojnik gospod Planinšek) K 5813. — Okrajne poslovalnice: Krško (predstojnik gospod Magdič Fr.) K 1639; Radovljica (predst. g. Lavrinc F.) K 3047; Kamnik (predst. g. Kostanjevec J.) K 694; Litija (predst. g. Neffat M.) K 462 skupaj K 15.38120. Od zgoraj navedene po inicijativi g. urad. vodja Zvonka Žolgar nabrane svote se je oddalo posredovalnici za begunce v Ljubljani K 10.07920 ostanek K 5302 pa bo poverjenstvo za socialno skrb porabilo za brezplačno perilo najrevnejšim beguncem. — Poverjenstvo za socialno skrb.

— **Promet z bankovci.** V uradnem listu z dne 26. julija t. l. je izšla pod št. 573 nova naredba delegacije ministrstva financ v sporazumu s poverjenstvom za notranje zadeve o kazenskem preganjanju zlorabnega žigosanja in razpečavanja bankovcev ter o denarnem prometu z inozemstvom. Naredba ne vsebuje bistveno nič novega, ampak samo poostreje že obstoječe tozadevne predpise ter jih, v kolikor so se nanašali doslej samo na vrhniški sodni in radgonski politični okraj, uveljavlja za vse območje delegacije ministrstva financ v Ljubljani. V zmislu naredbe je kaznivo predvsem zlorabno žigosanje bankovcev z globo do 50.000 K ali zaporom do 6 mesecev ali pa z obema: Te kazni je nalagati brez ozira na kaznivost takega žigosanja po kazenskem zakonu. Isto velja za razpečavanje zlorabno žigosanih bankovcev. Razpečavanje nežigosanih bankovcev se kaznuje z globo do 20.000 K ali zaporom do treh mesecev ali pa z obema. Zamenjavo takih bankovcev za jugoslovansko žigosane dovoljuje v oziroma vrednih primerih slej ko prej delegacija ministrstva financ. Gre zlasti za stranke jugoslovanske narodnosti iz inozemstva in iz zasedenega jugoslovanskega ozemlja, ki niso imeli prilike poskrbeti za pravočasno žigosanje svojih bankovcev. Prepovedan je nadalje uvoz nežigosanih in seveda tudi zlorabno žigosanih bankovcev iz inozemstva v kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev ter se preganja kot tihotapstvo po dohodarstvenem kazenskem zakonu. Nežigosani bankovci se smejo uvažati samo z izjemno dovoljitvijo delegacije ministrstva financ v takih primerih, v katerih je dopustna že tudi naknadna zamenjava teh bankovcev za jugoslovansko žigosane. Naredba zabranjuje končno izvoz vsake vrste denarja, bodisi tuzemskega ali inozemskega, kovane ali papirnatega. Prestopki se kaznujejo po doh. kaz. zak. Prosti se samo izvoz papirnatega denarja v popotnem in obmejnem prometu do vrednosti 1.000 K, drugače pa treba za vsak slučaj posebnega dovoljenja ministrstva financ. Manjši prekrški te naredbe se kaznujejo z globo zaradi nereda do 5.000 K ali zaporom do 14 dni. Kdor se spozna krivim kakoga po tej naredbi kaznivega dejanja, mora razen kazni pričakovati, da se mu v korist države zapleni ves denar, ki je bil predmet kaznivega dejanja. Zapretna kazni, izvedenjski one po splošnem in doh. kaz. zak., naloži tisto politično oblastvo I. stopnje, ki mu je v občini, kjer se je doprineslo kaznivo dejanje, poverjeno žigosanje bankovcev ali nadzorstvo nad njim. Za radgonski politični okraj je v tem oziru pristojen okrajnemu glavarstvu v Radgoni prideleni odposlanec deželne vlade za Slovenijo. Zoper razsodbo je dopustna pritožba tekom 8 dni na delegacijo ministrstva financ v Ljubljani. Določbe te naredbe so torej, kakor videti, precej ostre in se občinstvo v naprej opozarja, da se bodo strogo izvajale. Dolžnost vsakega posameznika je, da si tudi sam ogleda denar, predno ga vzame, in se s tem obvaruje gmotne škode. Pri tej priliki se z ozirom na razne pritožbe v časopisu povdarja, da je državnim blagajnicam izrecno naročeno, naj sprejemajo v vplačilo takisto bankovce z dvomljivim, bodisi nejasnim, nečitljivim ali zabrisanim, oziroma nepopolnim jugoslovanskim žigom, v kolikor ni upravičen sum, da gre za očitno neveljaven žig. Sprejemati morajo seveda tudi bankovce z jugoslovanskim žigom v cirilici, oziroma v mažarskem ali nemškem jeziku, ako ni sicer proti veljavosti žiga nikakih očitnih pomislov.

— **Išče se Franc Mozetič iz Trsta,** roj. 1879., ki se je nahajal zadnji čas pri 5. dom. pešpolku v Voitsbergu. Kdor ve, kje se nahaja, naj naznani »Posredovalnemu uradu za begunce v Ljubljani«.

Ljubljanske novice.

lj Iz deželne vlade. Poverjenik za notranje zadeve ta teden ne sprejema strank, ker bo službeno odsoten.

lj Prihod slovenskih uradnikov iz Trsta v Ljubljano. Kakor se nam javlja, pride 30. t. m. ob 8. uri jutraj iz Trsta vlak z družinami vladnih, poštinih in finančnih uradnikov v Ljubljano. S tem obveščamo njih svojce in sorjake, da bodo pripravljeni na njih sprejem.

lj Starešinski sestanek se vrši danes, v torek, dne 29. t. m. ob 8. uri zvečer v hotelu Union. Prosim polne udeležbe. — Predsednik.

lj Delavski sestanek prirede ljubljanske skupine Jugoslovanske Stokovne Zveze v torek, dne 29. julija, ob 8. uri zvečer v knjižnici Katoliškega tiskovnega društva, Jugoslovanske tiskarna, III. nadstropje. Gre za delavski položaj z ozirom na nove razmere! — Krščanski socialci, pridite!

lj Ljudski oder v Ljubljani. Danes (v torek) zvečer ob 8. uri se vrši v Ljudskem domu (v damski garderobi) sestanek vseh članov Ljudskega odra. Radi važnosti in nujnosti zadeve, prosimo, da se sestanka vsi zanesljivo udeležijo. Novi člani in članice dobrodošli!

Priglasite naj se v pisarni (Ljudskega odra I. nadstropje). Pred sestankom izredna odborova seja.

lj Podružnica Slomškove zveze v Ljubljani ima svoj sestanek v torek, dne 29. julija t. l. ob 4. popoldne v Ljudskem domu. — Zaradi zelo važnega razgovora se vabijo člani k polni udeležbi. — Predsednik.

lj Podružnica S. D. Z. za Ljubljano in okolico je na svojem IV. rednem obnem zboru dne 26. julija 1919 izvolila sledeči odbor: predsednik phil. Zupan Ljubo, podpredsednik bog. Repnik Stanko, tajnik tedn. Majce Lojze, blagajnik iur. Eiletz Polde, knjižničar tehn. Čibej France in revizorja bog. Matkovič Drago ter phil. Bohinec Valter. — Dopisi naj se pošiljajo na tajnika tehn. Majce Lojze, Ljubljana, Škofja ulica 1.

Nainovelše.

VZROK MINISTRKE KRIZE.

LDU Belgrad, 28. julija. »Demokracija« javlja: Kakor doznavamo, je izbruhnila ministrska kriza zaradi neke politične vesti, za katero ni noben minister vedel in s katero ne stoji nihče v zvezi. Govori se, da je ministrski predsednik zaradi te vesti grajal ministre demokratske zajednice in da so isti uvideli, da skupno delo ni mogoče. Zaradi tega se je sklenilo, da predloži ministrski predsednik ostavko vlade, kakor hitro se vrne prestolonaslednik v Belgrad.

ŽELEZNICA REKA-ŠT. PETER MEJA MED JUGOSLAVIJO IN ITALIJO?

LDU Dunaj, 28. julija. (ČTU) »8 Uhr Abendblatt« poroča iz Luga: Glasom pariških poročil v milanskih listih, je Amerika v razpravi o rešitvi jadranskega vprašanja stavila posredovalni predlog, po katerem naj bi mesto Reka in majhen del pristanišča pripadel Italiji, večji del pristanišča pa naj bi prišel pod upravo zveze narodov. Železniška proga Reka-Št. Peter naj bi bila meja med Italijo in Jugoslavijo, in naj bi se nevtralizirala. Italija naj bi se odpovedala dalmatinskim mestom in dobila le vojaška poroštva.

PROTIĆ PRIDE V ZAGREB.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Belgrad, 28. julija. Ministrski predsednik Stojan Protić odpotuje 30. t. m. v Zagreb, kjer se bo mudil tri dni.

MADŽARSKA PROTIBOLŠEVIŠKA VLADA IN JUGOSLAVIJA.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Belgrad, 28. julija. Član madžarske protibolševiške vlade v Segedinu dr. Teleky je bil včeraj sprejet v avdienci pri ministrskem predsedniku dr. Protiću. Odpotoval je nato v Segedin, da poroča svoji vladi, a se zopet vrne v Belgrad.

ARETIRANI MADŽARSKI RDEČI GARDISTI V JUGOSLAVIJI. — 6 MILIJONOV ZA BOLŠEVIŠKO AGITACIJO.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Zagreb, 28. julija. Več članov madžarske rdeče garde je prekorajilo našo mejo. Naše oblasti so jih aretirale in odpeljale v zapore v Zagreb. Pri sebi so imeli 6 milijonov kron, katere bi morali vporabiti v bolševiške agitacijske svrhe med Jugoslavlani.

RUMUNI PORAZILI MAŽARE.

LDU Krakov, 27. julija. (ČTU) Rumunsko vojno poročilo: Severna fronta 26. julija: Vojska je na treh mestih: V Rakamaz, Tisza Füredu in Szolnoku z mnogoštevilnimi četami prekorajila Tiso in na desnem bregu zasedla nekaj krajev. V teku zadnjih dni so romunske čete s svojo ofenzivo poglale sovražnika v beg in ga zasledujejo. V odseku Tisza Füredu so operacije končane, kjer smo sovražnika popolnoma uničili. Oni, ki so ušli topovskemu in puškinemu ognju, so našli smrt v valovih Tise. V odseku Szolnok so romunske čete v času, ko se izdaja to poročilo, zasedle Dörök-Szent Miklos in sovražniku odrezale umikanje. Operacije se tu nadaljujejo. Sovražnik je imel velike izgube, ker so ga Romuni napadli z vso silo od strani in ga hrptom. Zadnji ostanki so se rešili z begom.

LDU Bukarešta, 27. julija. (ČTU) Vojno poročilo rumunskega glavnega stana dne 26. t. m.: Severna fronta: Rumunska protiofenziva je imela sijajen uspeh. Po skoro dvodnevni bojih so vrgli Rumuni Madžare preko Tise. Rumuni so uplenili množico vojnega materiala, ki ga dosedaj še niso mogli pregledati. Sovražnik beži v največjem neredu. Rumuni so zajeli mnogo ujetnikov, topov, strojnic in metalcev min. Del ogrskih čet je na umiku utonil v Tisi. Ob Dnjestru so samo manjše praske. — Poročilo od 27. julija: Ko so Madžari pobegnili preko Tise, nadaljujejo rumunske čete zasledovanje in so zavzele mostišče Szolnok. V črti Tiszarof-Tiszaföldvár-Mindezent se pripravljajo Rumuni, da prekorajijo Tiso. Število ujetnikov in zaplenjenega materiala se do sedaj še ni moglo določiti.

LDU Bukarešta, 28. julija. (ČTU) Rumunski tiskovni urad javlja: Odkar so Madžari začeli ofenzivo proti Rumuniji, se oglašva vsak dan več ogrskih državljani za vojaško službo v rumunski armadi. Postavil se je že samostojen ogrski polk, ki bo kmalu odšel na fronto. Ta polk bo deloval obenem z drugimi četami madžarske protivlade.

ČEŠKO-POLJSKA POGAJANJA V TEŠINU.

LDU Krakov, 27. julija. (ČTU) Poročilo o konferenci čehoslovaško-poljske komisije, izdano 26. t. m.: V včerajšnji seji je predsedoval po predpisih poslanec Grabski. Poslanec Udržal je v imenu čehoslovaške delegacije prebral izjavo, v kateri je podrobno utemeljeval državopravno stališče, na katerem je stala delegacija od začetka konference. Izjava končuje s formalnim predlogom, da bi bilo nadaljnje razpravljanje strogo zaupno in da naj bi je vodila podkomisija, ki bo izdelala tudi načrt meje tešinske Šlezije. Poljska delegacija je izjavila, da smatra tudi zanaprej samo voljo naroda za merodajno in je pritrdil predlogu, da se ustanovi podkomisija, ki naj prouči ves konflikt tešinskega ozemlja in naj potem plenumu predloži konkretne predloge. Konstatirali so, da so mnenja subkomisije soglasna, nakar se je seja zaključila. Člani subkomisije so za Poljake Grabski in Osietki, za Čehoslovake pa dr. Štepanek in Udržal.

NOVA POLJSKA VLADA.

LDU Krakov, 28. julija. (ČTU) Varšavski listi pišejo, da se bo poljski kabinet sestavil najbrže tako-le: Predsedstvo Paderewski, ministrstvo za zunanje stvari: grof Vladimir Skreinski, podpredsednik in finančni minister dr. Bilinski, za notranje stvari Wojciechowski, za trgovino in obrt Wieroićki, za aprovizacijo Ziemićki, za javna dela Bzczemowski, za poljedelstvo Raczinski, za uk in bogočastje Przemyski, minister za bivše prusko ozemlje Adamski ali poslanec Karfanski. Za pravosodje, kulturo, železnice in za varstvo delavcev dosedaj imena kandidatov še niso natančno znana. Listi poročajo, da se bo morda ustanovilo tudi ministrstvo za obnovo pokrajin. Paderewski nadaljuje pogajanja z zastopniki strank.

LDU Krakov, 28. julija. (ČTU) »Goniec Krakowski« poroča iz Varšave: S tem, da je dr. Bilinski prevzel finančno ministrstvo, se je zboljšal položaj Poljske v inozemstvu, ker dr. Bilinski uživa zaupanje kapitala ententnih držav.

UKRAJINSKA ARMADA SE PREDALA POLJAKOM.

LDU Krakov, 28. julija. (ČTU) »Goniec Krakowski« poroča iz Varšave: V spremstvu poljskih štabnih častnikov je prišla v Varšavo delegacija ostankov ukrajinske armade na Zbruču, da se dogovorijo o predaji in izročitvi orožja.

KURZ KRONE.

LDU Dunaj, 28. julija. (ČTU) »Neue Freie Presse« poroča: V Curihi je v soboto padel kurz krone na 12 centimov.

ODGOVORNOST ZA AVSTROGRSKE BANKOVCE.

LDU Dunaj, 28. julija. (ČTU) Švicarski poslanik na Dunaju Boucart je zunanjemu uradu poslal noto, da so po mnenju švicarske vlade vse narodnostne vlade solidarnično odgovorne za bankovce, ki jih je bila izdala avstro-ogrška banka.

Vestnik S. K. S. Z.

* Slov. kat. izobr. društvo na Breznici vabi k prireditvi, ki bo dne 3. avgusta ob 6. uri zvečer v dvorani stare šole. Spored: 1. Nagovor, 2. petje, 3. igra v 5 dejanjih »Sanje«. Čisti dobiček bo za pogorelec v Zagradcu.

Resnica o dijaških podporah.

Odgovor poverjenistva za uk in bogočastje na resolucijo sekcije društva »Jugoslavije« v Pragi, stanovske organizacije slovenskega visokošolskega dijaštva v Pragi, sklenjeno na obnem zboru dne 1. t. m. in priobčeno v dnevniku »Jugoslavija« štev. 177, z dne 24. t. m.

Slovenski dijadi v Pragi se v zgoraj omenjeni resoluciji pritožujejo:

a) da je poverjenistvo za uk in bogočastje zanje v pretečenem šolskem letu kar se tiče podpor preslabo skrbelo, b) da je njihove tozadevne prošnje prepočasno in krivično reševalo, c) da je dovoljene podpore premalo točno v Prago dostavljalo.

Poverjenistvo bi na podla zavijanja resnice in navna sumničenja, ki jih vsebuje že po svoji netaktični sestavi skrajno razžaljena spomenica dijaštva sploh ne odgovarjalo, če bi se ne čutilo dolžno nepoučeni javnosti podati natančno pojasnilo o svojem postopanju pri podeljevanju dijaških podpor.

Predvsem mora poverjeništvu povdarjati, da se v splošnem podpora in ne samo dijaške podeljujejo po prostem prevdanku in da odločuje pri presoji vprašanja, ali naj se v danem primeru podeli podpora in v kaki izmeri, edino kvalifikacija in potrebnost prosilca. V želji, da bi posamezne podpore v razmerju z danimi sredstvi, odgovarjale kolikor mogoče faktičnim potrebam prosilcev, je poverjeništvu pričetkom šolskega leta povabilo zastopnike dijaštva vseh strank, ki so ob enem s poročevalcem v dijaških podporah v skupnih sejah določevali višino po sameznih podpor. Pozneje prošnje se vsled odsotnosti dijakov niso mogle več reševati na ta vseskozi demokratičen način, vendar se je tudi pozneje uporabljalo ves čas isto merilo, ki so ga tedaj nasvetovali dijaki sami.

Kar se tiče višine podpor, poverjeništvu uradno ugotavlja, da se je izdala za preteklo šolsko leto za dijaštvo vsota v skupnem znesku 300.000 K; od tega odpade na »Akademski dom« v Zagrebu 150.000 kron, na podporno društvo za slovenske visokošolce v Pragi 5000 K, na jugoslovansko akademično menzo na Dunaju 25.000 K in za denarne podpore dijakom, ki študirajo v inozemstvu (Praga, Brno, Pribram, Gradec, Dunaj itd.) 120.000 kron; zadnji znesek je dovolila na predlog poverjenika narodna vlada za Slovenijo še v dobi, ko ni bila vezana na v Belgradu določeni proračun. Te vsote poverjeništvu ni moglo in ni smelo prekoračiti, ker mu tudi pozneje, ko je bil ta kredit že skoro izčrpan, ministrstvo za prosveto v Belgradu kljub opetovanim prošnjam ni dalo večjega kredita na razpolago. Poverjeništvu tudi ni stalo gluho nasproti prošnjam merodajnih činiteljev in dijaštva samega, da je treba poslati dijake v inozemstvo (Švica, Francija itd.), da tam poglode svoje znanje v tehničnih in gospodarskih vedah. Obrnilo se je zaradi tega z raznimi uradnimi predlogi v Belgrad, hotel izposlovati, da bi se dijaške podpore izenačile za vse jugoslovanske pokrajine ter da bi se iz skupnega kredita izločil kredit, ki bi bil poverjeništvu za podelitev izdatnih mesečnih podpor na razpolago. Zaželenega uspeha pa žalibog ni doseglo. Razumljivo je torej, da poverjeništvu, ki je bilo vezano na dovoljeni kredit in ki je moralo upoštevati skupno 164 prosilcev, ni moglo dijakom na nobenem izmed omenjenih vseučilišč dovoliti večje podpore kot k večjemu v izmeri od 600 do 1000 kron za oba tečaja in tako tudi v Prago ni moglo izplačevati priznanih podpor v čehoslovaški valuti. Zato mora poverjeništvu z vso odločnostjo zavračati ne-utemeljene očitke spomenice, da so se podpore nepravilno razdeljevale in da se je nekatere dijake pred drugimi protežiralo.

»Naravnost škandalozno« reševanje prošnje za podpore je obstajalo v tem, da je poverjeništvu, ki je preobloženo z nujnimi in važnimi posli, z največjo vestnostjo upoštevajoč bedo našega dijaštva reševalo njihove prošnje, če le možno, isti dan, ko so dosele. Da je ostalo nekaj prošenj, ker je manjkal naslov prosilca ali ker se frekventacijsko izpričevalo kljub zahtevi ni vposlalo, dalje časa neresenih, odnosno da se nekatere dijakom, zlasti v Prago, denar (drugi obrok) ni mogel izplačati, ker se zanj vkljub izrečnemu pouku niso potrudili prositi, ne bo menda nikogar osupnilo. Javnost pa naj sama presodi, na kateri strani leži malomarnost in brezvestnost, na strani poverjeništvu ali dijaštva samega.

Podpore so se do 1. februarja t. l. redno nakazovale in izplačevale po dunajskem poštnem čekovnem uradu; s tem dnem pa je bilo ustavljeno delovanje omenjenega urada za nakazila iz Jugoslavije ter so se že nakazane, a ne izplačane podpore vrnilo z Dunaja. Poverjeništvu odnosno knjigovodstvo je vodilo točno evidenco o vseh neizplačanih podporah ter čakalo na ugoden čas, da se bodo lahko te podpore vnovič nakazale. Nakazovale so se nato po tukajšnjih bančnih zavodih. Splošni zapor denarnega prometa z inozemstvom je ponovna nakazila zavlekel za dalje časa. Da se dijaštvo čimprej pomore do podeljenih podpor, se je knjigovodstvo vnovič obrnilo na tukajšnje bančne zavode, da bi ti po svojih podružnicah odnosno po z njimi v trgovski zvezi stojičimi zavodi, omogočili izplačevanje. Nakazovanje te vrste je šlo nekaj časa brez zaprek; zadnji čas pa se je zopet ustavilo vsako nakazilo v inozemstvo, tako da so podpore zopet zastale. Poleg tega dunajske devizna centrala ne pripusti nobenega izplačila iz Jugoslavije, ako isto presega tedensko 500 K; dovolila je izplačila samo tedaj, ako je bil nakazani znesek podprt s trgovsko fakturo in namenjen v poravnavo iste. Nakazovanje podpor se je zaradi tega moralo zopet ustaviti in so se končno še neizplačane podpore nakazale na ravnateljstvo pomožnih uradov deželne vlade, ki bo podpore kratkim potem izplačevalo. Kakor razvidno, so krive, da se podpore niso mogle točno izplačevati, edino le splošne prometne ovire.

Na vprašanje, kaj da je s ponovnim kreditom, ki »si ga je priborilo dijaštvo samo« od ministrstva za prosveto v Belgradu za tekoče šolsko leto po intervenciji praškega poslaništva, poverjeništvu izjavlja, da mu o kakem novem kreditu ni ničesar znanega. Nedotaknjen pa je kredit 150.000 K, ki ga je postavilo ministrstvo prosvete v Belgradu v proračun za l. 1919-1920. Morda bi znalo poslaništvo v Pragi dati podrobnejše informacije o za leto 1918-1919 dovoljenem ponovnem kreditu od 100.000 K.

Ker tudi kredit za bodoče šolsko leto ne bo dopuščal, da bi se podpore zvišale, poverjeništvu z največjim veseljem pozdravlja sklep praških dijakov, ki so v svoji spomenici dokazali tako malo čuta hvaležnosti, da se ne nameravajo prihodnje leto več obračati na deželno vlado za »beraške podpore« in da so se odločili seči po samopomoči. Poverjeništvu bo na ta način prišlo v prijeten položaj, deliti izdatnejše podpore dijaštvu na drugih vseučiliščih, zlasti na novoustanovljenem vseučilišču v Ljubljani. Poverjeništvu pa ne more zamolčati, da se je ostalo dijaštvo, zlasti dunajsko, za podeljene podpore izrečno zahvalilo in izjavilo svojo hvaležnost vladi in njenim zaslužnim voditeljem, ki da so »ponovno dokazali, da razumevajo težaven položaj naših dijakov v inozemstvu in se tudi resno trudijo stanje dijaštva izboljšati.«

Končni sklep dijakov, da zahtevanih izpričeval ne bodo predložili, seveda ne bo izpremenil postopanja poverjeništvu, ki se bo, kakor dosedaj, tako tudi v bodoče, pri podeljevanju podpor oziralo na kvalifikacijo in marljivost prosilcev.

Gospodarski odsek O. Z. ima sejo jutri v sredo ob pol osmih zvečer v Zvezni pisarni. Udeležba vseh potrebna. — Predsednik.

Dr. F. Windischer:

Organizacija in zastopstvo naše trgovine in obrtnosti.

I.

Potreba stanovske organizacije je dandanes jasna. Smoteno in uspešno zastopati interese more le dobra in čvrsta stanovska organizacija. Sistematično izvedena stanovska organizacija je tudi raz stališče zakonodaje in uprave dragocene vrednosti, osobito glede trgovskega in obrtnega stanu. Čim točneje posluje, tem boljše in tem stvarnejšo informacijo more dati upravnim in zakonodajnim mestom. Točna in stvarno pravilna informacija je pa v današnjem gospodarskem metežu in veliki raznolikosti naših teritorijev vodilnim mestom neodbitno potrebna, ako naj v gospodarskih vprašanjih prenehajo razne malosrečne odredbe. Slovensko trgovstvo in obrtništvo ima že svojo organizacijo iz časov pred vojno, po vojni se opaža zlasti med industrijalci in obrtniki živahnejše organizatorično gibanje: snujejo se nove organizacije in izpopolnjujejo že obstoječe.

Stanovska organizacija obrtništva in trgovstva je zgrajena pri nas na dvojnem temelju. Imamo prostovoljne organizacije, navadno v obliki društev po društvenem zakonu, ter prisilne (obligatorične) temeljem obrtnega zakona, zadruga in gremije. Prosto-voljne društvene organizacije so med slovenskimi obrtniki in trgovci že dolgo na delu. Nastale so iz žive potrebe, rodila jih je želja, da ščitijo interese teh produktivnih stanov ter da pospešujejo razvoj nacionalne trgovine in obrtnije. Za nacionalno-politična prizadevanja v obrtnih in trgovski zadrukah ni bilo mesta, ker so bile pod vladnim nadzorstvom ter so družile obvezno stanovske pripadnike ne glede na narodnost. Med trgovskimi organizacijami te vrste imamo: »Slovensko trgovsko društvo »Merkur« s podružnico v Kranju, čigar delokrog obširja vse slovenske dežele, »Slovensko trgovsko društvo v Celju«, »Trgovsko izobraževalno društvo v Trstu.« Od obrtniške društvene (prostovoljne) organizacije je omeniti zlasti naslednja društva: »Društvo rokodelskih mojstrov v Ljubljani«, »Slovensko obrtniško društvo v Ljubljani« (za vso Slovenijo), »Slovensko obrtno društvo v Celju«. V Gorici je bila skupna organizacija trgovcev in obrtnikov v »Društvu trgovcev in obrtnikov«, prav tako je v Mariboru, kjer obstoji »Slovensko trgovsko in obrtno društvo«, Nacionalno-

politično važno je, da se »Slovensko trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani ni nikdar v svojem delovanju omejevalo na Kranjsko.

Obvezna stanovska organizacija trgovska in obrtniška je izvedena v zadrukah in gremijih. Organizacija obrtniška je v tej stroki številnejša in popolnejša nego trgovska. Poleg znatnega števila zadrug na Štajerskem, Kranjskem, Koroškem in Primorskem obstoja za kranjske in štajerske zadruga tudi organizacija višje vrste »Deželna zveza kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani« ter »Zveza južnoštajerskih obrtnih zadrug« s sedežem v Laškem Trgu. Številne gostilničarske zadruga na Kranjskem imajo lastno deželno zvezo. Število trgovskih zadrug in gremijev na slovenskih tleh ni ravno veliko, v zadnjem času se tovrstna organizacija izpopolnjuje. Slovenski industrijalci v celoti pod starim režimom niso za nje. Nekateri so bili v splošno avstrijski organizaciji »Bund der Industriellen«. Le za mlinarje je obstojala društvena organizacija »Zveza kranjskih mlinov v Ljubljani« ter za tesarsko stroko »Slovensko tesarsko društvo v Ljubljani«. V Jugoslaviji se je takoj pokazala potreba tudi lastne industrijske organizacije. Osnovala se je »Zveza industrijalcev« na slovenskem ozemlju s sedežem v Ljubljani, ki je takoj začela živahno delovati.

Slovensko trgovstvo in obrtništvo ima sedaj dva strokovna stanovska lista: »Narodno-gospodarski Vestnik« (prej »Slovenski trgovski vestnik«) je glasilo trg. društva »Merkur«, »Zveze industrijalcev, trg. društva v Celju ter trg. in obrtnega društva v Mariboru.« »Obrtni Vestnik« je glasilo »Deželne zveze kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani« ter »Zveze južnoštajerskih obrtnih zadrug« in slovenskih obrtnih društev.

Pregled v stanju slovenske industrijske, trgovske in obrtniške organizacije nam kaže, da je organizacija že dosegla znatno stopnjo razvoja. Ob napredujoči stanovski zavednosti, ob širši se probuji je gotovo, da bo šlo organizacijsko delo v novih razmerah čvrsto dalje. Slovenske organizacije, po svojih treh strokah v enote združene, bodo morale iskati zveze z uspešno delujočimi organizacijami svojih srbskih in hrvaških tovarišev. Znameniti bo dan, ko se bodo mogli zbrati prvič na skupno posvetovanje zastopniki organizirane srbske, hrvaške in slovenske industrije, trgovine in obrti. Velikostni jugoslovanski kongres bo to! Pripravljajmo mu pot in izpopolnimo se!

Prosveta.

pr »Veriga«. Ali ste že kupili »Verigo«, to najboljšo našo ljudsko dramo, ki jo je izdala Nova založba in jo razpošilja po 5 K za izvod, če se pošlje denar naprej? Sežite po lični knjigi, ki je čast Novi Založbi in našem književnemu trgu sploh po svoji opremi in notranji vsebini. V kratkem izidejo še druge knjige o Novi založbi, ki se zdaj pridno tiskajo. Naslove Nova založba v Ljubljani.

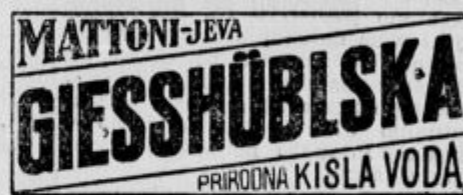
pr 100 letnica rojstva Vatroslava Lisinskega. Odbor za proslavo stoletnice Lisinskega razglaš: Dne 25. in 26. oktobra 1919. bo proslavil celokupni naš narod 100 letnico rojstva večnega nam, prvega in velikega opernega skladatelja Vatroslava Lisinskega. Vsled težkega tujega priliska nam ni bilo možno, dostojno proslaviti velikega pesnika Petra Preradoviča, a sedaj, ko so došli dnevi svobode in narodnega ujedinjenja, je treba, da se poklonimo duhu in veličini kulturnega velikana Lisinskega. Da se ta dan dostojno proslavi ne samo v Zagrebu, nego po vsej Jugoslaviji, pozivljamo vsa pevska in kulturna društva, da prirede tudi v svojih krajih proslavo (koncerte in predavanja) Lisinskega. Za tem naj omenjene dni vsa pevska in kulturna društva pošljejo na zagrebško proslavo svoje delegate (največ dva), katerih imena naj se pismeno javijo »Odboru za priredbo Lisinske proslave« (Zagreb, Gunduličeva ulica 7. l.) Opozorjajo se vsi interesi, da bo v oktobru izšla originalna in celokupna partitura »Porinac«. Spored zagrebške proslave se še objavi.

p Nagrade za dramo in opero. Kr. hrvatsko zemaljsko kazalište v Zagrebu razpisuje v svrhu proslave 25-letnice otvoritve hrvatskega deželnega gledališča nagrado 5000 K za dobro izvršno dramo in 10.000 K za izvršno opero. Rokopisi se morajo izročiti do 31. decembra 1919. Nagradile se bodo samo do l. 1920. še ne objavljene drame oz. opere.

pr Naša pota. I. Kulturno-politična rpedavanja. Izdala Sl. kršč. soc. zv., v Ljubljani 1919. Tiskala Jugoslovanska tiskarna. Vsebinska te 96 strani obsegajoče knjižice je tale: SKSZ (Nekaj programatičnih misli). Spisal Fr. Finžgar,

— Socijalizem in krščanski socijalci. Spisal dr. Aleš Ušeničnik. — Cerkev in država. Spisal dr. Aleš Ušeničnik. — Civilni zakon. Dr. Josip Fabijan. — Razporoka. Sestavil dr. Al. Zupan. — O političnem položaju. Dr. Jakob Mohorič. — Povpraševanje po taki knjižnici je bilo veliko, kakor je velika potreba poljudnih spisov, po katerih bi seglo naše priprosto, izobražujoče se ljudstvo po deželi, in se učilo predavati. Evo, zdaj leži ta knjižica v lepi obliki in z bogato, aktualno vsebino pred vami, treba je samo, da sežete po nji, da jo berete in razširite med vsemi člani naših kulturnih organizacij, če hočete, da bodo mogli slediti še naslednji zvezki. Vsa naša izobraževalna društva naj jo naročijo v več skupnih izvodih po 3 K izvod pri Slov. kršč. soc. zvezi v Jugosl. tiskarni in Ljubljani in naj pošljejo denar naprej. Med vsemi znanci in prijatelji širite to knjižico, s tem boste vršili važno izobraževalno delo.

pr Novi život — Trezvenost. S številko 7, ki je izšla te dni, je stopilo to abstinentno glasilo v drugo polovico četrtega leta. Vedno večje število naročnikov in čitateljev dokazuje, kako je potrebno, da list izhaja. Vsebinska prinaša sledeče: Filip Kendel: Kako da radimo? — Dr. Andrija Štampar: Stan i alkoholi-zam. — Panta Arandjelović: Potrošnja voća. — Vlad. K. Petrović: U zarobljenič-kom logoru. — Dr. L. N.: Alkohol i pada-vica. — Makso Benković: Svatovi. — Žrtve alkohola. — Država u borbi protiv alkohola.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani

priporoča:

Trunk: Amerika in Amerikanci. Slovenija je naša mati, Amerika naša nevesta! Tako je rekel nekoč škof Janez Trobec. Že skozi tri stoletja se vrši preseljevanje narodov v to veliko deželo. Tam daleč na zapadu je tista brezkončna deveta dežela o kateri piše Zupanci v svoji »Dumi«:

»Tamkaj v Ameriki so nam izginili, več ne doseže jih naše oko.«

Že skozi desetletja se seli slovenski kmet čez veliko lužo. Tam je nastala počasi naša druga laži-domovina Amerika. V predstojiči knjigi nam je podal pisatelj Trunk lepo sliko velikih Združenih držav severne Amerike. Sedaj nas bo knjiga tembolj zanimala, ker smo postali svobodni narod in bomo vedno v ozkih stikih z Ameriko. S pomočjo te knjige bomo spoznali boljše največje trgovsko velesilo sveta, kjer je utonilo v velikem kaosu dela toliko naših ljudi. Domovina Franklinov, Vašingtonov in Lincolnov bo našla v tej knjigi natančno zrcalo. Opi-san je tudi zgodovinski razvoj velike severo-ameriške države, njen kulturni napredek in gospodarsko blagostanje. Trunk nas popelje v industrijski svet, kjer orjaški stroji tovarn prepevajo neprestano zmagoslavno pesem dela in denarja, postavi nas na največje ulice vlemest kjer drve in se pehajo reke ljudskih mas za svojim zaslužkom, po-kaže nam glasovito »belo hišo«, kjer se kuje usoda stomilijonske republike. Najvažnejše karakteristike Amerike je pokazal pisatelj s priloženo bogato zbirko slik, ki so v pomoč naši rado-vednosti. Lepo opremljena knjiga ve-lja vezana K 20.

Fran Levstik, »Martin Krpan z Vrha«. Prvič bo videla mala otroška dušica Martina Krpana na lastne oči. Videla bo kako prenaša svojo kobilico s tovorom obloženo čez cesto, kako premikasti kar trideset mejačev naenkrat, kako se v zlati kočiji pripelje v cesarski grad, kako izbira orožje in kar pri-me, se v rokah zdrobi, kako kuje in kuje, goni meh na vse kriplje in si sku-je sam orožje, kako gre na cesarski vrt in poseka z enim zamahom mlado ko-šato lipo iznad kamnite mize, kako vleče za rep konje iz cesarskega hleva, nadalje se bo naslajalo otroško očes-ce s prizorom, kjer velikan Krpan ubije Turčina Brdavsa, nežna usteca se bodo razmaknila v širok smehljaj ob sliki, kjer veliki Martin grdo gleda cesarico in na zadnje ko se Krpan pos-lavlja od cesarskega Dunaja. Ta naša najkrepkejša mladinska knjiga je po-sebno priporočljiva, ker je pisana z ne-dosežno preprostim jezikom. Tako je pisal in pisati znal samo Fran Levstik, učitelj poznejše slovenske generacije. Cena krasni knjigi je K 7.70

Usnjata lorbica z vsebino: knjižico "Slavije", žepni robec s crkama A. T., klešče za izdelov. rožnih vencev, za 5 K drobiža in rožni venci, se je v soboto zvečer ob 6. uri pozabila na stojnici na Vodnikovem trgu. Kdor bi jo bil našel, naj izvoli sporočiti na stojnici Alojziji Tinta.

Meblovano sobo s hrano za Kranj isče samostojen gospod. Prijazne ponudbe za zahtevo plače na upravo lista pod „soba za Kranj“.

Par kobil, visokih p. 161 cm, starih po 8 let, 8 let, barve temno rujave, lahke, proste hoje in lepega teka, pa tudi v teži sigurnih je napredaj z opremo in kočijo vred. Vprašanja je vpslati na upr. tega lista proti znamki za odgovor pod št. 4426.

Službo hišnika, isče mirna stranka na upravo „Slovenca“ pod Hišnik.

Šledilnik iz bele gline, se ceno prodaja. Naslov pove I. Jugoslovanski anončni in informacijski zavod Beseljak & Rožanc, Ljubljana, Francovo nabr. 5.

Bencin-motor 5 HP, ležec prodaja Anton Kremžar, poljedelsko strojno ključavništvo, Št. Vid nad Ljubljano.

Kupi se pretilni stroj (Strick-dobro ohranjen masch.) Ponude na Albino Zakotnik, Zg. Šiška št. 38.

Kol hišna se sprejme k 6 osebam v Ljubljano dekle, katero zna opravljati vsa domača dela. Služba ni teška. Plača po dogovoru. Naslov pove upravnistvo pod št. 4395, ako znamka za odgovor.

Lepo posestvo na Koroškem zaokroženo 44 oralo na desnem bregu Drave tik kolodvora se zamenja za enako ali tudi manj posestvo v ljubljanski okolici, kamniškem ali kranjskem okraju eventualno tudi za hišo ali vilo v Ljubljani. Ponudbe na poštni predal 123, Ljubljana.

Komisijiska trgovina Filip Pečenko, Ljubljana, Dunajska c. 6, priporoča svojo bogato zalogo manufakturnega blaga: cefirja, tiskovine, blačevine, nogavic, robcev, sukanca, gumbov, pritiskačev, rinčic za čevlje in drugih izdelkov čeških tvornic, katere zastopa.

Vrtljaj Prvi hrvatski mlin na čigre d. d. u Karlovcu traži vrtljara potpuno vještog vočarstva a osobito povčarstvu sa nastupom službe za odmah. Stan i svetlo u naravi, plača prema pogodbi. Ponude slati na upravo gornjeg mlina.

Korespondentkinja Prvi hrvatski mlin na čigre d. d. u Karlovcu traži korespondentkinju, potpuno vješt hrvatskom ili slovenskom te njemačkom jeziku, strogo pismu te hrvatskoj i njemačkoj stenografiji. Plača prema pogodbi. Ponude slati na upravo gornjeg mlina.

Postelje po 60 K. spodnje in vrhnje vsakovrstno drugo hišno oropvo priporočata Brata Sever, zaloga pohištva in tapetniška delavnica, Ljubljana, Marije Terezije cesta, Kolizej. 4300

Prodajam lepo vilo. Vprašaj Slovenca pod številko 4420.

Knjigovodja Prvi hrvatski mlin na čigre d. d. u Karlovcu traži knjigovodju, perfektnog bilancistu, potpuno vještog u svim kontornim radnjama, sa potpunim poznavanjem hrvatskog ili slovenskog te njemačkog jezika uz nastup službe po mogućnosti za odmah. Plača prema pogodbi. Ponude slati na upravo gornjeg mlina.

Sveže maline se kupujejo v vseh množinah. Ponudbe na: Destilacija esenc in izdelovanje sokov, Poštnik Srečko, Ljubljana, Slomšek ul. 27.

Майновије!

Изашло је из штампе:

Алекса Стефановић
судија неготинског суда

„Правосуђе у општинским судовима“

ручна књига за општинске деловође.

„О поступку делова
у кривном Законику“

„Поступак општинских суда у грађ. парницама и поступак изабраних суда.“

Цена 10 динара.

Павле Поповић
професор универзитета

„Из Књижевности“

Из наших народних приповедака. — Проучавање дубровачке књижевности. — Бранко Радичевић. — Франа Прешерн. — Матја Бан. — Титун Фабрис. — Урош Тројановић. — Мита Калић. — Алфред Јенсен. — Српска Књижевна Задруга. — Никола Антула.

Цена 5 динара.

Павле Поповић
професор универзитета

„Југословенска Књижевност“

Цена 4/50 динара.

Огист Бог

француски посланик на српском двору

„За српском владом од Ниша до Крфа“

20. октобра 1915. — 19. јануара 1916.

Превео с француског
Душан Л. Ђокић.

Цена 4 динара.

Поруџбине ваља слати:

ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА
ГЕЦЕ КОНА, БЕОГРАД
Кнез Михајлова улица бр. 1.

Kupim po najvišjih dnevnih cenah vsako množino lepega, zdravega **fižola**

letnik 1918, ako moguće postavljeno v Ljubljano; večje množine prevzamem na železniških postajah izven Ljubljane. Pošljite takoj ponudbe z natančno navedbo množine fižola, zadnjo ceno, vrsta in prevzemna postaja, pod „Fižol leta 1918“ na upravo Slovenca.

Kupi se:

1 lokomobila 15—25 HP — 1 Wertheimer
salmijak sol in cvet do 20 kg
magnezija — Glauber sol po 10 kg

Proda se:

Bukovo ogilje vagone — 2 pis. stroja
zobotrebi boljši in cenejši —
novi angl. Football čevlji

Ponudbe sprejema:

Kupčijska posredovalnica „Merkator“
Ljubljana, Jurčičev trg 3.
Poslovne ure za stranke: 10—12, 3—5.

Pisarniška moč

za stavbeno pisarno, večja knjigovodstva in korespondence, se išče. Sprejme se le starejša s prakso. — Istotako se sprej. 2 hlapca — h konjem, meta poljskih del. Več se izve pri Ivanu Ogrinu, Gruberjevo nabrežje 8. 4429

KLAVIR

se prodaja. Kje, pove upravništvo Slovenca pod št. 4435.

Blagajničarka,

katera je tudi dobra prodajalka, se sprejme v trgovino z mešanim blagom. JOSIP ELSNER V LITJI. 4430

Večja množina

transportnih vrčev

kupi mlekarna v Radohovi vasi pošta Št. Vid, Dolenjsko.

MAST,

slanino, koruzo, grah, praženi ječmen nudi na debelo po najnižji ceni trgovina življ. potrebščin Mitrovica-Srem.

Lesena skladišča in barake

solidno izdelane kupuje Zagrebački parol i umjetni mlin v Zagrebu, kamor naj se ponudbe naslavlja.

Pletilje

2 do 3 izurjene in pridne za izdelovanje nogavic sprejme proti hrani, stanovanju in dobru plačilu

I. Mariborska strojna pletilnica IVAN BARTA, Maribor, Pfarrhofgasse 6

Kupujem staro lito železo

vsako množino. —

Ponudbe pod šifro „Lito železo“ na upravo „Slovenca“.

Ne kupujte izdelkov sovražnih držav, podpirajte samo domače izdelke, ki so veliko boljši in cenejši.

Zahtevajte samo pristno voskovo „HIF“-kremo ki je radi svojih sestavin najboljša in najcena.

Istotam se dobi: cigaretnice stročnice in papirčki od 14 K naprej, razglednice, pisemski papir, vianice, toaletno milo itd. Zaloga samo na debelo: Oroslav Čertalič, Ljubljana, Reseljeva cesta št. 20.

VREČE

rabljene, v vseh velikostih se oddajo. Vprašanja z navedbo porabe na

Eltbogen, Dunaj
XX. Jägerstr. 89.

GARJE

srbečico, hraste, lišaje, uniči pri človeku in živini maziło zoper srbečico. Brez duha in ne maže perilo. 1 lonček za eno osebo po pošti 7 K poštne prosto. — Prodaja in razpošilja lekarna Trnkoczy v Ljubljani, zraven rotovža. 1631

!! KONJAK !!

Pri slabostih vsled starosti, težkočah v želodcu, pešanju moči je star **vinski konjak**

pravo življenje vzbujajoče sredstvo

Dve poliliterski steklenici pošlje z za bojem vred za 60 K franko BENEDIKT HERTL, veleposesnik, grad Golč pri Konjicah, Štajersko.

Pri oskrbnistvu rudniškega in fužinarskega obrata v Mežici, Koroško, kr. SHS se sprejme spreten

Prošnje s prepisi

spricheval o do

sedanjih službah

in o strokovnih šolah ter o zmožnostih

se naj naslovi na Državno nadzorstvo in upravnistvo v Mežici, kr. SHS.

gozdar.

Fin, cvetlični med

(strd) prodam le večjo množino. Cena po dogovoru. Alojzij Bratina, čebelar v Križevcih pri Ljutomeru.

Pravo žolto domače milo za pranje

1 kg K 14.—, 1 za

bojček okoli 3 1/2 kg

franko K 49.— po

šilja po povzetju

zavod za eksport.

M. JUNKER, ZAGREB, št. 39, Petrinjska ul. ca 3. III.

Z naročilom se prosí poslati tudi polovico zneska.

Milo za britje K 1.—, 3 kg K 30.—

Toaletno milo po dnevnim cen.

Krema za britje porcel. lonček K 6.— 1 tuc. K 55.—

KEFIR Filip Pečenko

Ljubljana, Dunajska cesta št. 6

naznanja slav. občinstvu, da je otvoril

Prvi jugoslovanski zavod za izdelovanje Kefirja in Joghurta

Kefir je od zdravnikov priznan kot najboljši pripomoček proti tuberkulozi, anemiji, želodčnim boleznim itd. Nenadomestljiv za slabotne dojenčke kakor odrasle.

Kefir uniči vse človeškemu organizmu škodljive bacile. Pri rednem vživanju istega se doseže visoko starost. Uspeh zajamčen s 1000 K. Razpošilja se tudi na deželo.

Naročajte „Slovenca“!

Moko, pšenico, koruzo

ječmen, oves, otrobi i. dr. dež. pridelke in proizvode

Samo na debelo! nudi Samo na debelo!

Ivan Dumić, Zagreb, Zrinjevac 15. Tel. 22—69. 4053

Traže se tvornički stražari (čuvari)

za veliko tvorničko poduzeće u Bosni. — Primaju se čili, neoženjeni, ne preko 36 godina stari muševci slavenske narodnosti, koji su sposobni za službu stražara (čuvara) te za vatrogasnu službu.

Prednost imaju oni natjecatelji, koji su služili u vojsci i članovi vatrogasnih četa ili društava.

Nudja se konačenje (stanovanje) kao u vojarni (kasarni), dobava životnih namirnica uz jeftine cijene, te mjesečna plata od K 450.—

Za zajedničku kuhinju tvorničkih stražara stavlja se besplatno na raspolaganje jedan kuhar.

Samo potpuno zdravi, snažni (moćni) natjecatelji neka pošalju svoje ponude sa prepisima svjedodžaba odnosno iskasom o dosadanjem radu na upravo ovoga ista pop brojem 4371.

Mlatilnice,

vratila, čistilnike, slamo

moreznice, mline za moko in sadje, pluge, brane, transmisijske

droge za vretena in vse poljedelsko orodje ima

v zalogi stara domača trgovina z železnino

Fr. Stupica v Ljubljani

Marije Terezije cesta št. 1.

Rudeče maline

za eksport kupuje „Balkan“ trgovska, špedicijska in komisijiska del. družba, Ljubljana, Dunajska cesta 33. Prosi se natančne pismene ponudbe.

Žensko zdravilišče

državne toplice Dobrna pri Celju (preje Neuhaus bei Cilli, Steiermark) — vrečice izredno bogat na radiju in ogiljkovi kislini.

Maj — oktober.

Javorjeva spalna soba, popolnoma nova, se takoj ceno prodaja. Naslov pove: I. jugoslov. anončni in informacijski zavod Beseljak & Rožanc, Francovo nabrežje 5. 4442

Žična mreža

pocinjena, raznih debelosti se ceno prodaja 4443 (6)

Srebotnjak, Kolodvorska ulica št. 31.

Eleganten lovski voz

se prodaja 4444 10

Srebotnjak, Kolodvorska ulica št. 31.

Priporočava svojo vedno veliko zalogo:

Slivovke

Ruma

Olja, fino francosko in izvrstno jedilno

Rozin

Riža

in drugega špecerijskega blaga.

Samo na debelo!

Gregorc & Verlič

Ljubljana

Cesta na Rudolfovo žel. št. 7.

Pozor trgovci in brivci!

Prispela

je velika količina parfumerije, Odola, Kalodonta, Pebeco, Peherove kreme za briti, Pixavon, Brilantine itd. ter se iste dobiva po najnižjih dnevnih cenah na debelo in drobno edino pri tvrdki

P. Bockovac, Zagreb, Illica 47.

Telefon int. 16—08.

Brez posebnega obvestila.

Potrti neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naš nad vse ljubljani soprog, skrbni oče, stari oče, tast in brat, gospod

Jakob Roglič

višji sodni oficijal v pok. in hišni posestnik

v Litiji, dne 28. julija ob 8. uri zjutraj v 71. letu mirno v Gospodu zaspal. — Pogreb nepozabnega pokojnika bo v Litiji dne 30. t. m. ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti na tukajšnje pokopališče.

Bodi mu ohranjen blag spomin.

Venci se v prid narodno-dobrodelnim namenom hvaležno odklanjajo.

V Litiji, dne 28. julija 1919.

Zalujoče rodbine:

Roglič, dr. Jos. Tavčar, Fröhlich.

Brez posebnega obvestila.

Potrti neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretresujočo vest, da je naš iskrenoljubljeni, nepozabni soprog ozir. dobri oče, gospod

MATKO INKRET

posesnik in gostilničar

včeraj, dne 28. t. m. ob 3. uri popoldne po dolgi mučni bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajoče mirno v Gospodu zaspal. Pogreb blagega pokojnika bo v sredo dne 30. julija ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti Karunova ulica št. 10 na pokopališče k sv. križu.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v farni cerkvi v Trnovem. V Ljubljani, dne 29. julija 1919.

Marija Inkret roj. Lavš, soprega, Alfonz Bruno in Branko, sinovi. Ana Inkret, sestra. Vsi ostali sorodniki.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.